

General Certificate of Secondary Education
2013–2014

Uimhir Lárionaid

71

Uimhir Iarrthóra

Eolaíocht: Teastas Singil

Aonad 1 (Bitheolaíocht)

Bonnsraith

[GSS11]

GSS11

DÉ CÉADAIOIN 13 SAMHAIN 2013, IARNÓIN

AM

1 uair an chloig.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.

Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo. Freagair **gach ceann** de na **naoi** gceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 60 an marc iomlán don pháipéar seo.

Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

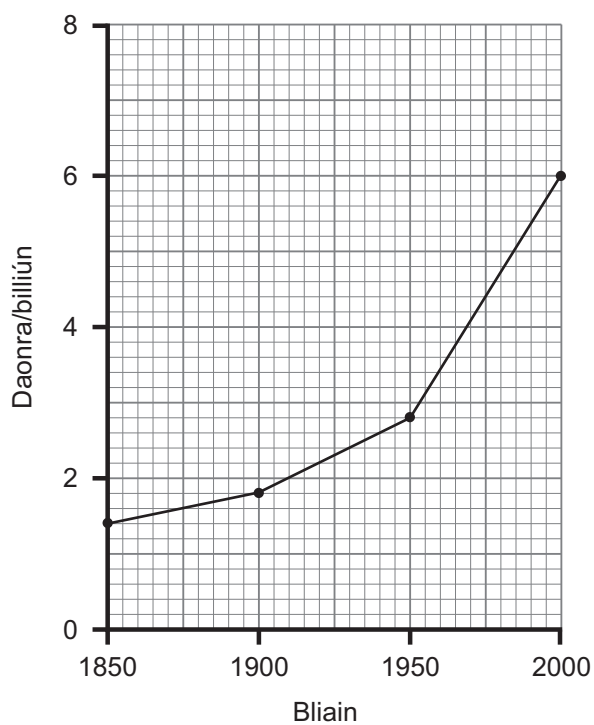
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gceist **9**.

Don Scrúdaitheoir amháin

Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	

Marc
Iomlán

LEATHANACH BÀN

- (i) Ríomh an t-athrú sa daonra ó 1850 go dtí 2000.
(Taispeáin do chuid oibre.)

_____ billiún [2]

- (ii) Cuir síos ar an treocht atá á léiriú sa ghraf.

[1]

3 (a) Tugtar faisnéis faoi roinnt tástálacha ar bhia sa tábla thíos.

- (i) Comhlánaigh an tábla tríd an bhiaghrúpa cheart do gach tástáil a thabhairt.

Roghnaigh ó:

stáirse saill siúcra próitéin

Biaghrúpa	Tástáil	Toradh má tá biaghrúpa i láthair
	Benedict	bíonn athrú datha ó ghorm go dearg nuair a théitear é
	Dé-úiréit (Biuret)	bíonn athrú datha ó ghorm go liathchorcra
	eibleacht	bíonn eibleacht bhán ann nuair a chroitear é le huisce

[3]

- (ii) Cad é an fheidhm atá le huisce sa chorp againn?

[1]

- (b) Is féidir le hathrú i stíl mhaireachtála baol taom croí a laghdú, mar shampla, trí níos mó aclaíochta a dhéanamh.

- (i) Cad chuige a bhfuil níos mó aclaíochta ina chuidiú le galar croí a chosc?

Ciorclaigh **dhá** fhreagra chearta.

laghdaítear leibhéil an tsalainn

cuirtear cosc ar mhurtall

táirgtear níos mó fuinnimh

laghdaítear líon na saille san fhuil

[2]

- (ii) Luaigh athrú stíl mhaireachtála **amháin** eile a d'fheádfadh baol taom croí a laghdú.

[1]

- (iii) Luaigh fáth **amháin** a bhfuil costas iontach ard ag baint le galar croí a chóireáil sa Ríocht Aontaithe.

[1]

LEATHANACH BÁN

(Leanann ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

[2]

Is féidir le miocrorgánaigh dochar a dhéanamh do dhaoine má éiríonn leo dul isteach sa chorp.

- (b)** Déan cur síos ar an dóigh a laghdaíonn seicní múcasacha agus fuiltéachtadh an dochar a dhéanann miocrorgánaigh.

Seicní múcasacha _____

Fuiltéachtadh _____

[2]

LEATHANACH BÀN

- (a) Luaigh buntáiste **amháin** a bhaineann leis na rudaí thíos a bheith ag an chrann chuilinn:

(i) duilleoga síorghlasa. _____

_____ [1]

(ii) spící géara. _____

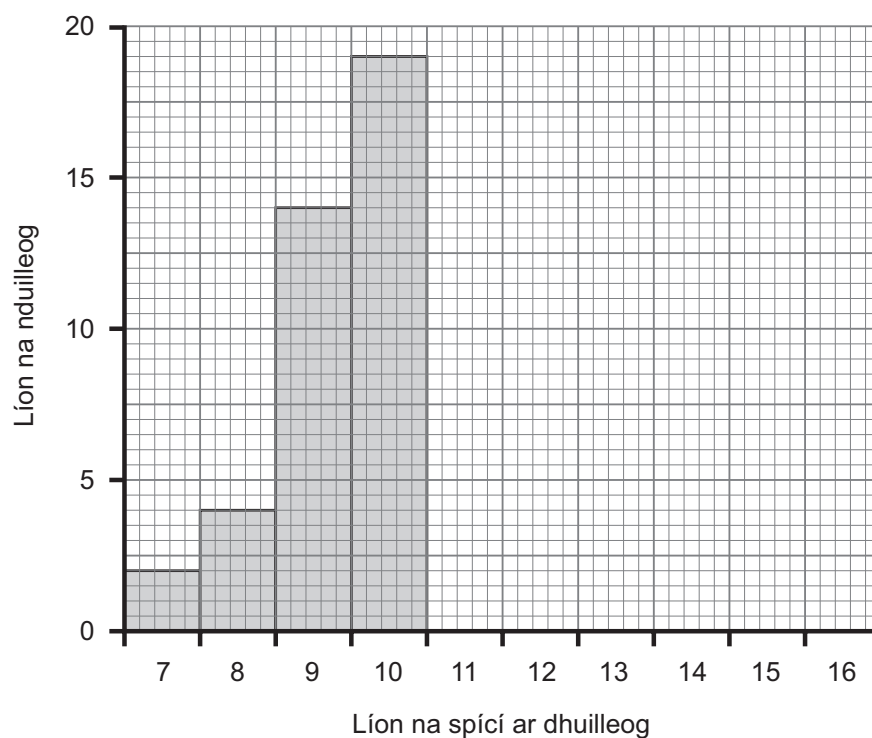
_____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- (b) Bhailigh daltaí i rang sampla duilleog ó chrann cuilinn agus chuntais siad líon na spící ar gach duilleog. Taispeántar a gcuid torthaí sa tábla thíos.

Líon na spící ar dhuilleog	Líon na nduilleog
7	2
8	4
9	14
10	19
11	12
12	14
13	10
14	6
15	3
16	2

- (i) Bain úsáid as an fhaisnéis sa tábla leis an histeagram (graf) thíos a chomhlánú.

[2]

The graph illustrates the effect of insulin administration on blood glucose levels. The y-axis represents the blood glucose level, and the x-axis represents time in minutes. The curve shows a baseline level, a rise starting at 30 minutes (labeled 'béile ite'), a peak at 60 minutes (labeled 'instealladh insline'), and a return to baseline by 120 minutes.

- (i) Déan cur síos agus tabhair míniú ar éifeacht na hinsline ar leibhéal an ghlúcóis san fhuil.

[2]

- (ii) Bain úsáid as an fhaisnéis thuas leis an chineál diaibéitis (Cineál 1 nó Cineál 2) atá ar an duine seo a lua. Mínigh do fhreagra.

[1]

(b) Rinneadh inslin a thástáil i dtrialacha, amhail na drugaí míochaine uilig, sula bhféadfaí é a úsáid ar dhaoine. Tá trialacha cliniciúla, trialacha in vitro agus trialacha ar ainmhithe ag baint le tástáil.

(i) Cuir na trialacha seo (**cliniciúil, in vitro** agus **ainmhí**) san ord ina dtarlaíonn siad.

_____ [1]

(ii) Déan cur síos ar thástáil in vitro agus luaigh cad chuige ar próiseas an-chostasach é.

 _____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Tréith	lora rua	lora liath
Meánfhad coirp	21 cm	26 cm
Meánmhais choirp	290 g	600 g
Gnáthóg	foraois bhuaircíneach (m.sh. péine)	gach cineál foraoise
Limistéar beathaithe	sna crainn	sna crainn agus ar an talamh
Aiste bia	caora aibí, cnónna agus síolta	caora aibí agus réamhaibí, cnónna agus síolta
Freagairt ar víreas bolgaí (<i>poxvirus</i>)	gan imdhíonacht ar víreas	imdhíonacht ar víreas (ach is féidir leis é a iompar agus a leathadh ar ioraí eile)

- (i) Luaigh **3** fháth a bhfuil an t-iora liath in ann an lámh in uachtar a fháil ar an iora rua.

[3]

 [1]

[1]

		Jack	
		C	c
Jill	C	CC	Cc
	c	Cc	cc

 [1]

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.